

سر درگمی حکومت در گفتگوی صلح

رحیم حمیدی

چند روز پیش، سخنگوی وزارت امور خارجه پاکستان گفته بود که دور پنجم گفتگوی چهار جانبه صلح برگزار می شود. او اما، زمان و مکان دور پنجم گفتگوی صلح را اعلان ننموده بود. دیروز، حکومت افغانستان اعلان نموده است که امروز گفتگوی چهار جانبه صلح میان افغانستان، پاکستان، ایالات متحده آمریکا و چین در اسلام آباد پاکستان برگزار شود. در این نشست، حضرت عمر زخیلوال، سفیر افغانستان در اسلام آباد و نماینده خاص رئیس جمهور در امور پاکستان به نمایندگی از افغانستان شرکت خواهد کرد. مقامات در کابل گفته است که تا زمانی که پاکستان اقدامات عملی برای آوردن گروه طالبان بر سر میز مذاکره و یا سرکوب آن ها روی دست نگیرد، افغانستان در سطح بلند در مذاکرات شرکت نخواهد کرد. نشست دور پنجم گفتگوی صلح در حالی برگزار می شود که چند قبل رئیس جمهور غنی از عملکرد پاکستان و عدم پایندی در تعهداتش انتقاد کرد. رئیس جمهور بار دوم در نشستی در لندن پاکستان را مورد انتقاد قرار داد و بیان داشت که حکومت پاکستان حتی یک گزارش مبنی بر سرکوب و اقدام نظامی علیه رهبران گروه های شورشی افغانستان ارائه نکرده است. با وجود مذاکرات از عملکرد پاکستان شرکت در نشست چهار جانبه صلح بیانگیز چیست؟ آیا حکومت همچنان چشم امید به گفتگوی صلح دارد و امیدوار است که پاکستان گروه طالبان را بر سر میز مذاکره بکشد؟

افغانستان پس از یک وقفه طولانی بار دیگر برگزار می شود. این پنجمین نشست چهارجانبه است که از یک سال به این طرف در اسلام آباد و کابل برگزار می گردد. در نشست چهارم روی نقشه راه صلح بحث صورت گرفت که بر اساس آن قرار شد، در ماه مارچ دولت پاکستان، گروه طالبان را به پای میز مذاکره حاضر کند. اما طالبان این مذاکرات را رد کرد و در ماه اپریل با اعلام آغاز حملات بهاری، عملاً مذاکرات صلح را به بن بست کشاند. حکومت افغانستان گفته است که این نشست ادامه نشست چهارجانبه صلح نیست و به همین دلیل تنها سفیران کشورهای آمریکا، چین، افغانستان و پاکستان در این نشست شرکت می کنند. در نشست امروز روی تطبیق نقشه راه صلح مذاکره خواهد شد و بر عمل و پایبندی افغانستان و پاکستان بر تعهدات شان تأکید صورت خواهد گرفت.

حال این مذاکرات چه دستاوردی به دنبال خواهد داشت تا هنوز معلوم نیست. اگرچند نفس شروع روند مذاکرات، صرف نظر از نتایج آن، می تواند مفید باشد. به هر حال ندای صلح باید در هر شرایط بلند باشد و این صدا نباید در فضای جنگ و خشونت به خاموشی گراید؛ ولی دستاورد عملی را از این گونه مذاکرات نباید انتظار داشت. همانگونه که نشست های گذشته به نتایج عملی منتهی نشدند؛ این دور از مذاکره نیز ثمر بخش نخواهد بود.

مشکل افغانستان با پاکستان تنها به مسأله تروریسم و جریان های افراطی در دو کشور مربوط نمی شود. این دو کشور دارای مشکلات تاریخی، جغرافیایی، امنیتی و سیاسی است که خواست های اقتصادی نیز بر آن افزوده شده است. همکاری های صادقانه و دوامدار دو کشور در راستای صلح و امنیت منطقه به چگونگی حل مشکلات فوق بستگی پیدا می کند. تا زمانی که اختلافات دو طرف در مسائل اساسی و مهم کاهش نیابد، تلاش برای همکاری های سیاسی و امنیتی میان دو کشور نتیجه بخش نخواهد بود.

افغانستان همواره تأکید کرده است که رکن حل بحران افغانستان به دست آمریکا و پاکستان است و رئیس جمهور نیز بارها گفته است که افغانستان و پاکستان در یک جنگ اعلام نشده قرار دارد، تا وقتی که به این جنگ اعلام نشده پایان داده نشود، تحکیم روابط میان دو طرف دشوار و ناپایدار خواهد بود.

ولی پاکستان تا هنوز نتوانسته است اعتماد حکومت افغانستان را به دست آورد. مقامات پاکستان همیشه آن کشور را بخشی از راه حل افغانستان معرفی می کنند و امنیت و ثبات افغانستان را امنیت و ثبات پاکستان می دانند؛ اما در عمل نه حکومت پاکستان برای حل بحران افغانستان صادقانه تلاش کرده است، نه در جهت کاهش جنگ اعلام نشده از سوی مقامات هر دو کشور گامی برداشته شده است و نه منافع سیاسی، امنیتی و اقتصادی مشترک دو کشور به صورت واضح در جریان مذاکرات مورد بررسی و تحلیل قرار گرفته تا در چارچوب منافع متقابل، اقدامات مشترکی روی دست گرفته شود.

وقتی مشکلات میان دو طرف، در مناسبات تاریخی و سیاسی ریشه داشته باشد، بحث در مورد مذاکرات صلح و آغاز گفتگوهای مستقیم میان نمایندگان حکومت و طالبان نمی تواند به نتایج دلخواه منجر شود. ترمیم روابط افغانستان و پاکستان با تعارفات دیپلماتیک ممکن نیست. مشکلات فرا راه بهبود مناسبات میان دو کشور واقعیت هایی اند که تاریخ روابط سیاسی دو کشور در تحت تأثیر قرار داده است. حل این مشکلات به شجاعت، صداقت و همکاری نام مقامات بلند پایه هر دو کشور بستگی دارد. افغانستان و پاکستان باید از دایره تعارفات دیپلماتیک و موضع گیری های کلی و مقطعی بیرون بیاید و با در نظر داشت واقعیت های تاریخی، سیاسی، امنیتی و اقتصادی، مناسبات خود را بار دیگر مورد بازنگری قرار داده و در چوکات مباحث شفاف، بی پرده و صریح، قالب ها و الگوهای نوینی را برای تعیین مناسبات سیاسی و اقتصادی آینده خود تعریف نمایند. این نوع مذاکرات اگر در فضای قابل اعتماد صورت بگیرد، می تواند راه را برای ایجاد همکاری های دایمی میان دو کشور در زمینه های مختلف باز نماید.

می شود آیا گروه طالبان خواهد پذیرفت که وارد گفتگوی مستقیم با حکومت افغانستان و بدون پیش شرط شود؟

وارد شدن گروه طالبان در گفتگوی صلح به چند چیز بستگی دارد. اگر فرض حکومت افغانستان مبنی بر کنترل حکومت پاکستان نفوذ خود برای کشاندن این گروه در میز مذاکره استفاده نماید احتمال آن می رود که گروه طالبان وارد گفتگو شود. با این حال، تنها دعوت صرف این گروه برای گفتگوی صلح نتیجه بخش نخواهد بود. زیرا، قبل از این بارها از گروه طالبان دعوت به عمل آمده است که در گفتگوی صلح شرکت نمایند اما، هر بار گروه طالبان دست رد به سینه حکومت افغانستان و پاکستان زده است. پاکستان در کنار دعوت این گروه به گفتگوی صلح لازم است که اقدامات نظامی را نیز روی میز بگذارد. در صورت که گروه طالبان حاضر به گفتگوی نشود، نظامیان پاکستان حملات گسترده به منظور دستگیری و راندن آن ها از خاک خود روی دست گیرد. در آن صورت مشخص خواهد شد که گفتگوی صلح نتیجه بخش است و یا خیر. با این حال، بعید به نظر می رسد که پاکستان بدون امتیاز گرفتن از حکومت افغانستان گروه طالبان را حاضر به گفتگوی صلح نماید. همان طور که گذشته بارها ایران داشته‌ام این بار نیز متذکر می شوم که حکومت افغانستان در کنار تغییر در رویکرد و مواجهه خود با گروه های مخالف مسلح دولت دیگر برای پاسخ به حملات شدید گروه طالبان نیز روی دست گرفت. چند تن از گروه های تروریستی در زندان پلچرخي بسا افضای رئیس جمهور غنی اعدام شد. اعدام چند تن از گروه های تروریستی که تعدادشان عضو گروه طالبان بود نشانگر فاز جدید در روابط حکومت و گروه طالبان بود. گروه طالبان در واکنش به اعدام آن‌ها ابراز داشت که انتقام آن‌ها را می گیرد. به نظر می رسد که روابط به حالت برگشت ناپذیر رسیده است و دیگر حکومت افغانستان گفتگوی صلح را دنبال نخواهد کرد. انتظار شهروندان کشور نیز این بود که شورای عالی صلح

های شورشی تعیین گردید. افغانستان و پاکستان از گروه های شورشی و به خصوص گروه طالبان خواست که در نشست رو در رو گفتگوی صلح با حکومت افغانستان شرکت نماید. گروه طالبان اما، از گفتگوی صلح ابا وزید و برای شرکت در گفتگوی صلح چند پیش شرط تعیین نمود. رد گفتگوی صلح از سوی گروه طالبان تأثیری منفی بر روابط میان افغانستان و پاکستان گذاشت.

در گفتگوی چهار جانبه حکومت پاکستان متعهد شده بود که در صورتی که گروه طالبان وارد گفتگوی صلح نگردد از گزینه نظامی علیه آن‌ها استفاده خواهد کرد. بعد از رد گفتگوی صلح از سوی گروه طالبان حکومت افغانستان مدت ها منتظر اقدامات نظامی پاکستان ماند. چندی پیش، رویداد خونین در کابل اتفاق افتاد. این رویداد خشم مقامات کابل را برانگیخت. رئیس جمهور نشست فوق‌العاده با نمایندگان مجلس دایر نمود. در آن نشست رئیس جمهور تعریف از دشمن دست داد و برای اولین بار از عملکرد پاکستان انتقاد کرد.

اعترافات و اقدامات همگانی همانگونه در که قانون اساسی یکی از حقوق طبیعی همه شهروندان کشور دانسته شده است، یکی از مهمترین و بهترین ابزارهای مبارزه بدون خشونت نیز است. راهپیمایی ها در طول تاریخ مبارزات بدون خشونت در سراسر جهان، یکی از بهترین شیوه های اعتراض و ابراز عقیده بوده است.

از سوی دیگر توسعه جامعه مدنی و استحکام مردم سالاری بدون آزادی راهپیمایی های همگانی امکان پذیر نیست. جامعه مدنی زمانی می تواند در یک کشور رشد کند که از حق آزادی راهپیمایی و اعتراضات همگانی برخوردار باشند و بتوانند تصمیم ها و عملکردهای حکومت را با شیوه های گوناگون نقد کنند. یکی از شیوه های تأثیرگذار برای اصلاح عملکرد حکومت ها و هدایت شان به سوی

جنبش روشنایی و ارائه الگوی رفتار مدنی!

مهدی مدیر

خود بکشاند که بر اساس واقعیت های عینی جامعه ما ترتیب شده باشد و پرده از مشکلات و معضلات اجتماعی بردارد. بی عدالتی یکی از مهمترین چالش های سیاسی و اجتماعی افغانستان است و تأمین عدالت یکی از ضرورت های فوری سیاسی و اجتماعی جامعه ما می باشد؛ به همین لحاظ وقتی جنبش روشنایی، فراخوان عدالت خواهی را صادر کرد، انسان های زیادی از گوشه و کنار شهر در جمع آنها پیوستند و همگام با آنها در خیابان صدای عدالت خواهی سر دادند. ابراهای پیام رسانی جنبش روشنایی نیز مردمی و مدنی بود و از ابزارهای معمول مبارزات بدون خشونت در جهان استفاده کرده بود. استفاده از شبکه های مجازی و بازتاب اعتراض های آنها در رسانه های معتبر و بزرگ داخلی و بین المللی باعث شده بود که پیام این جنبش بخوبی انتشار یابد و اهداف آن برای مردم عام روشن شود و آنها با آگاهی تصمیم به پیوستن به این جنبش بگیرند و در راهپیمایی اشتراک کنند.

مدیریت قوی یکی از مهمترین کارهای مبارزات بدون خشونت و راهپیمایی های بزرگ اعتراضی، مدیریت و اداره ی اینگونه حرکت ها است. «ژوزف مورفی» روان شناس آمریکایی - ایرلندی می گوید: «هیچ چیز آنقدر ساده نیست که به نظر می رسد.» راه اندازی و مدیریت یک راهپیمایی بزرگ که صدها هزار انسان در آن اشتراک می کند، نیاز ساده و آسانی نیست. هزاران انسان با دیدگاههای مختلف، احساسات و عواطف مختلف به خیابان می آیند، یک اشتباه

بعنوان یگانه ابزار رسیدن به هدف پنداشتنه می شد، کنار بگذارد و بجای آن الگویی از رفتار مدنی را برای مردم افغانستان معرفی کند. راهپیمایی جنبش روشنایی نشان داد که اگر ما بخواهیم به ثبات سیاسی و اجتماعی برسیم و روحیه ی همکاری را تقویت کنیم و باورمندی به مردم سالاری را بوجود بیاوریم، ناگزیریم که الگوهای رفتاری خود را تغییر دهیم و ابزارهای مدنی و مسالمت آمیز را جایگزین ابزارهای خشونت زا بکنیم.

پاسخ منطقی حکومت به خواست های جنبش روشنایی، علاوه بر اینکه به نهادینه شدن رفتارهای مدنی در جامعه افغانستان خواهد انجامید، روند مردم سالاری را نیز در کشور تقویت خواهد کرد. مردم سالار و پاسخگو، در بین شهروندان مستحکم خواهد کرد.

پیش از این، حاشیه های راهپیمایی همواره منفی بوده است و بسیاری اوقات کلیت راهپیمایی را متاثر ساخته است. اما حاشیه های جنبش روشنایی نه تنها اینکته منفی نبودند، بلکه باعث خلق صحنه های زیبایی شدند که پیش از این در هیچ راهپیمایی مشاهده نشده بود. قدیم کردن گل به سربازان امنیتی از سوی بانوان اشتراک کننده در راهپیمایی و جمع آوری زباله های مسیر راهپیمایی توسط اعضای جنبش روشنایی، از ابتکارات منحصر بفرد و ویژه اعضای این جنبش بود. این ابتکارات یکبار دیگر و بصورت عمل روحیه مدنی و باورمندی اشتراک کنندگان در راهپیمایی را به رفتار مدنی، به نمایش گذاشت و اثبات کرد. بدون تردید این ابتکار بصورت یک سنت و الگوی حسنه در تاریخ مبارزات مدنی افغانستان ثبت خواهد شد و در حرکت های بعدی نیز استفاده خواهد شد.

انتظار می رود حکومت افغانستان با برخورد مسئولانه در قبال خواست صدها هزار انسانی که در راهپیمایی جنبش روشنایی اشتراک کرده بودند، به نهادینه سازی روحیه مدنیت و پذیرش رفتار مدنی، نوبد روحیه مدنیت و پذیرش رفتار مدنی است. بسیاری از مردم باور به رفتار بدون خشونت ندارند و همواره رفتارهای خشونت آمیز را برای رسیدن به اهداف شان، انتخاب کرده اند. حکومت ها نیز هیچگاه مبارزات مدنی را جدی نگرفته است و به خواست های مدنی تن نداده است. تصمیم حکومت ها در افغانستان همواره با زور و وارد کردن فشار غیر مدنی تغییر کرده است.

اما جنبش روشنایی با راه اندازی راهپیمایی بزرگ روز دوشنبه، خواست که الگوهای رفتاری جامعه ی افغانستان را تغییر دهد و خشونت را که همواره

مسیر مردم سالاری، اعتراض و حضور همگانی در خیابان است. راهپیمایی روز دوشنبه جنبش روشنایی نیز با استفاده از این حق قانونی و برای تحکیم مردم سالاری و تقویت روحیه ی مبارزه بدون خشونت در جامعه، راه اندازی شده بود. اما این راهپیمایی با نمونه های مشابه قبلی خود تفاوت های بسیاری داشت و الگوهای تازه ی از رفتار مدنی را در جامعه افغانستان به نمایش گذاشت.

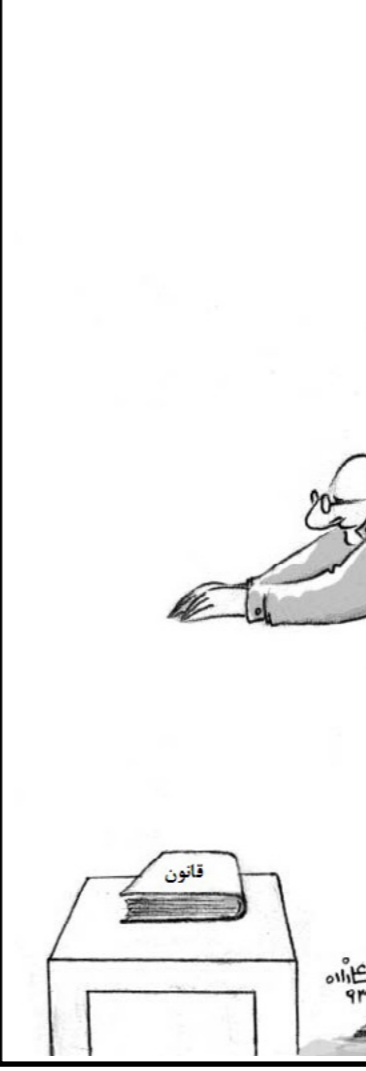
پیام روشن یکی راههای که می توان جنبش ها را از هم تفکیک کرد و به تفاوت آنها پی برد، خواندن و شنیدن پیام آنها است. پیام یک جنبش واقعیت را همانگونه که آنها می بینند ارائه می کنند و ما را قادر می سازد تا با استفاده از این پیام، واکنش واقع بینانه تر و بهتری در برابر آن اتخاذ کنیم. هر قدر که پیام بر مبنای واقعیت های قابل درک و قابل لمس تهیه شده باشد، به همان میزان، از سوی مخاطبان و رسانه های همگانی، استقبال و همسرانی خواهد شد.

پیام جنبش روشنایی واضح، روشن و شفاف بود. هر چند که این جنبش در اعتراض به تغییر مسیر پروژه ی برق ۵۰۰ کیلوولت ترکمنستان از ایمان به سالنگ، این راهپیمایی بزرگ راه اندازی کرده بود، اما عدالت و نفی تبعیض سیستماتیک، خواسته ی مرکزی هزاران انسانی بود که در روز دوشنبه در خیابانهای کابل جاری شده بودند. روز دوشنبه شاید تنهایی روزی در تاریخ افغانستان باشد که خیابانهای کابل فریاد عدالت را شنید و گام های عدالت خواهانه را بر سینه اش پذیرفت. یک پیام زمانی می تواند ما را به سمت

اعترافات و اقدامات همگانی همانگونه در که قانون اساسی یکی از حقوق طبیعی همه شهروندان کشور دانسته شده است، یکی از مهمترین و بهترین ابزارهای مبارزه بدون خشونت نیز است. راهپیمایی ها در طول تاریخ مبارزات بدون خشونت در سراسر جهان، یکی از بهترین شیوه های اعتراض و ابراز عقیده بوده است.

از سوی دیگر توسعه جامعه مدنی و استحکام مردم سالاری بدون آزادی راهپیمایی های همگانی امکان پذیر نیست. جامعه مدنی زمانی می تواند در یک کشور رشد کند که از حق آزادی راهپیمایی و اعتراضات همگانی برخوردار باشند و بتوانند تصمیم ها و عملکردهای حکومت را با شیوه های گوناگون نقد کنند. یکی از شیوه های تأثیرگذار برای اصلاح عملکرد حکومت ها و هدایت شان به سوی

کارتون روز

بدون شرح

روزنامه افغانستان از همه دانشمندان و نویسندگان دعوت به همکاری می نماید. هیئت تحریر در ویرایش مطالب دست باز دارد. مقالات وارده بازگردانده نمی شود. مسئولیت مقالات به عهده نویسندگان آنها است و تنها سرمقاله بیانگر دیدگاه روزنامه افغانستان میباشد.

روزنامه افغانستان بخش دری و پشتوی روزنامه اوت لوک افغانستان است.

www.dailyafghanistan.com
Email: thedailyafghanistan@yahoo.com

د.دین: علی اصغر زاهدی، مصطفی جعفری
مسئول وب سایت: غلام عباس اصلان
کاریکاتورست: خالق علی زاده

صاحب امتیاز: دکتر حسین یاسا
مدیر مسول: محمد رضا هویدا
سردبیر: حفیظ الله زکی
کاریکاتورست: خالق علی زاده

آدرس: کابل، شهرک امید سبز، فاز چهار، کوچه ششم، خانه نمبر ۱۳۷-۱۳۸